

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. vasario 27 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 20 straipsnis – Europos Sąjungos pilietybė – Sąjungos pilietis, niekada nepasinaudojęs savo teise laisvai judėti – Sutuoktinio, kuris yra trečiosios šalies pilietis, prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę – Atmetimas – Pareiga finansiškai tenkinti sutuoktinio poreikius – Sąjungos pilietis, neturintis pakankamai finansinių išteklių – Sutuoktinių pareiga gyventi kartu – Nacionalinės teisės aktai ir praktika – Veiksmingas naudojimas tuo, kas sudaro Sąjungos piliečiams suteikiamų teisių esmę – Atėmimas“

Byloje C-836/18

dėl *Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha* (Kastilijos-La Mančos aukštesnysis teisingumo teismas, Ispanija) 2018 m. lapkričio 30 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. gruodžio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real

prieš

RH

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič ir C. Lycourgos (pranešėjas),

generalinis advokatas P. Pikamäe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- RH, atstovaujamo advokatų P. García Valdivieso Manrique ir A. Ceballos Cabrillo,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Jiménez García,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindgren, M. Wolff ir P. Ngo,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. Hoogveld,

* Proceso kalba: ispanų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos I. Martínez del Peral ir E. Montaguti,
susipažinęs su 2019 m. lapkričio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 20 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Vyriausybės atstovas Siudad Realyje, Ispanija; toliau – atstovas) ir RH ginčą dėl atstovo atmesto RH pateikto prašymo išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę kaip Europos Sąjungos piliečio šeimos nariui.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46 ir klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47), 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba pas juos atvyksta].“

- 4 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

<...>

- a) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

<...>

- d) yra Sąjungos pilietis, kuris atitinka a, b arba c punkto reikalavimus, lydintys ar kartu vykstantys [ar pas jį atvykstantys] šeimos nariai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje [lydintiems Sąjungos pilietį ar pas jį atvykstantiems į priimančiąją valstybę narę], jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.“

Ispanijos teisė

5 Konstitucijos 32 straipsnyje numatyta:

„1. Vyras ir moteris turi teisę sudaryti santuoką, o ją sudarę įgyja lygias teises aktuose numatytas teises ir pareigas.

2. Įstatymas reglamentuoja santuokos formas, santuokinį amžių ir veiksnumą, sutuoktinių teises ir pareigas, gyvenimo skyrium (separacijos) ir santuokos nutraukimo pagrindus ir pasekmes <...>“

6 *Código Civil* (Civilinis kodeksas) 68 straipsnyje nustatyta:

„Sutuoktiniai privalo gyventi kartu, jie turi būti ištikimi ir padėti vienas kitam. Be to, jie turi dalytis namų ūkio darbais, rūpintis tiesiosios aukštutinės linijos ir tiesiosios žemutinės linijos giminaičiais bei kitais jų išlaikomais asmenimis.“

7 Šio kodekso 70 straipsnyje nurodyta:

„Sutuoktiniai bendru sutarimu nustato sutuoktinių nuolatinę gyvenamąją vietą, o nesutarimo atveju klausimą sprendžia teismas, atsižvelgdamas į šeimos interesus.“

8 2007 m. vasario 16 d. *Real Decreto 240/2007 sobre entrada, libre circulación y residencia en España de ciudadanos de los Estados miembros de la Unión Europea y de otros Estados parte en el Acuerdo sobre el Espacio Económico Europeo* (Karaliaus dekretas Nr. 240/2007 dėl Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų Europos ekonominės erdvės susitarimo šalių piliečių teisės atvykti į Ispaniją, laisvai judėti ir gyventi joje) redakcijos, taikytinos pagrindinės bylos aplinkybėms, 1 straipsnyje numatyta:

„1. Šiuo [Karaliaus dekretu] reglamentuojamos teisių atvykti ir išvykti, laisvai judėti, gyventi, nuolat gyventi, nuolat gyventi ir dirbti Ispanijoje įgyvendinimo sąlygos, taikomos kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų valstybių, kurios yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, piliečiams, taip pat minėtų teisių apribojimai dėl viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar visuomenės sveikatos priežasčių.

2. Šiuo [Karaliaus dekretu] paisoma specialiųjų įstatymų ir tarptautinių sutarčių, kurių šalis yra [Ispanijos Karalystė], nuostatų.“

9 Šio Karaliaus dekreto 2 straipsnyje nurodyta:

„Šis [Karaliaus dekretas] jame nustatytomis sąlygomis taip pat taikomas kitos Europos Sąjungos valstybės narės arba Europos ekonominės erdvės susitarimo šalies piliečio šeimos nariams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, jeigu jie juos lydi arba pas juos atvyksta, ir kurie yra išvardyti toliau:

sutuoktinis, su sąlyga, kad nėra susitarimo ar pareiškimo dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium (separacijos).

<...>“

10 Minėto Karaliaus dekreto 7 straipsnyje numatyta:

„1. Bet kuris Sąjungos pilietis ar kitos Europos ekonominės erdvės susitarimo šalies pilietis turi teisę gyventi Ispanijos valstybės teritorijoje ilgiau kaip tris mėnesius, jeigu jis:

<...>

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta Ispanijos socialinės paramos sistemai, ir visavertį sveikatos draudimą Ispanijoje; arba

<...>

d) yra Sąjungos pilietį arba kitos Europos ekonominės erdvės susitarimo šalies pilietį lydintis arba pas jį atvykstantis šeimos narys ir atitinka a, b arba c punktuose nustatytus reikalavimus.

2. Šio straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė gyventi šalyje yra taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, kai jie lydi Sąjungos pilietį ar kitos Europos ekonominės erdvės susitarimo šalies pilietį arba pas jį atvyksta, jeigu toks pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punktuose nustatytus reikalavimus.

<...>

7. Kalbant apie pakankamas pragyvenimo lėšas, negalima nustatyti fiksuotos sumos, turi būti atsižvelgiama į Europos Sąjungos valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, piliečių asmeninę padėtį. Bet kuriuo atveju ši suma negali būti didesnė už finansinių išteklių sumą, kurios negaunantiems ispanams yra skiriama socialinė parama, arba už minimalios socialinio draudimo pensijos sumą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 2015 m. lapkričio 13 d. RH, pilnametis Maroko pilietis, Ciudad Realyje (Ispanija) susituokė su pilnamete Ispanijos piliete, niekada nesinaudojusia judėjimo laisve Sąjungoje. Šios santuokos teisėtumas niekada nebuvo ginčijamas. Nuo to laiko sutuoktiniai kartu gyvena Ciudad Realyje su Ispanijos pilietės tėvu.
- 12 2015 m. lapkričio 23 d. RH pateikė prašymą išduoti jam, kaip Sąjungos piliečio šeimos nariui, leidimo laikinai gyventi šalyje kortelę.
- 13 2016 m. sausio 20 d. kompetentinga administracinė institucija atmetė šį prašymą, motyvuodama tuo, kad RH sutuoktinė neįrodė, jog tenkina Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsnyje numatytas sąlygas. Konkrečiai buvo konstatuota, kad RH sutuoktinė neįrodė, jog turi pakankamai finansinių išteklių savo sutuoktinio poreikiams patenkinti, nors pagal minėtą 7 straipsnį tik jai tenka pareiga turėti tokių išteklių.
- 14 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad kompetentinga administracinė institucija neišnagrinėjo jokios kitos aplinkybės, galinčios turėti įtakos realiems sutuoktinių santykiams, ir neanalizavo, kokį poveikį Ispanijos pilietei turėtų tai, kad jos sutuoktinis būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos. Ši institucija taip pat neatsižvelgė į aplinkybę, kad Ispanijos pilietės tėvas įsipareigojo padengti RH gyvenimo Ispanijoje išlaidas; beje, RH sutuoktinės tėvo pasiūlymas suteikti finansinių išteklių ir jų turėjimo įrodymas buvo patvirtinti.
- 15 2016 m. kovo 10 d. atstovas patvirtino RH pateikto prašymo atmetimą. Tada pastarasis šį sprendimą apskundė administracine tvarka *Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 2 de Ciudad Real* (Ciudad Realio provincijos administracinių bylų teismas Nr. 2, Ispanija).
- 16 Šis teismas patenkino jo skundą, nusprendęs, kad Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsnis netaikomas RH, Ispanijos pilietės, kuri nepasinaudojo judėjimo laisve, šeimos nariui.
- 17 Valstybės administracija dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

- 18 Šis teismas pažymi, kad *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) 2010 m. birželio 1 d. sprendime padarė išvadą, kad Karaliaus dekretas Nr. 240/2007 taikomas Ispanijos piliečiams, neatsižvelgiant į tai, ar jie pasinaudojo teise laisvai judėti Sąjungos teritorijoje ar ne, ir jų šeimos nariams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai.
- 19 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) tinkamai neįvertino to, kad pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnį ir Teisingumo Teismo jurisprudenciją ši direktyva taikoma tik valstybės narės piliečiams, judantiems kitos valstybės narės teritorijoje. Be to, jis pažymi, kad iš *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) jurisprudencijos matyti, jog Ispanijos piliečio šeimos narių, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, šeimos susijungimo tvarka, numatyta Karaliaus dekretu Nr. 240/2007, nuo šiol yra tokia pati kaip ir Ispanijoje įsikūrusio Sąjungos piliečio.
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, tuo metu, kai buvo priimtas *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimas, į Karaliaus dekretą Nr. 240/2007 dar nebuvo įtrauktos Direktyvos 2004/38 7 straipsnyje nustatytos sąlygos, konkrečiai – sąlyga, įpareigojanti Sąjungos pilietį turėti pakankamai finansinių išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad netaptų našta socialinės paramos sistemai.
- 21 Galiausiai 2012 m. balandžio 20 d. įstatymu visos Direktyvos 2004/38 7 straipsnio nuostatos buvo perkeltos į Ispanijos teisę, įskaitant pareigą turėti sveikatos draudimą ir pakankamai finansinių išteklių. Taigi nuo tos dienos šios sąlygos taip pat taikomos Ispanijos piliečiui, niekada nepasinaudojusiam judėjimo laisve ir pageidaujančiam, kad pas jį atvyktų jo šeimos nariai, trečiųjų šalių piliečiai. Karaliaus dekretu Nr. 240/2007, iš dalies pakeisto 2012 m. balandžio 20 d. įstatymu, 7 straipsnio sąlygų taikymas judėjimo laisve nepasinaudojusiems Ispanijos piliečiams vėliau *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) jurisprudencijoje buvo pripažintas kaip nacionalinės teisės nuostatos, nepriklausomos nuo Direktyvos 2004/38, padarinys.
- 22 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar pagal SESV 20 straipsnį nedraudžiama Ispanijos praktika, pagal kurią reikalaujama, kad Ispanijos pilietis, kuris niekada nesinaudojo judėjimo laisve Sąjungoje, pateiktų įrodymų dėl turimų pakankamų finansinių išteklių sau ir savo sutuoktiniui, kad netaptų našta socialinės paramos sistemai. Jis konkrečiai pažymi, kad ši automatiška Ispanijos valstybės praktika, nesant galimybės atsižvelgti į konkrečias situacijas, gali prieštarauti minėtam 20 straipsniui, jeigu dėl jos Ispanijos pilietis turėtų išvykti iš Sąjungos teritorijos.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip galėtų būti, atsižvelgiant į Ispanijos teisės aktus, taikomus santuokos institutui. Iš tiesų jis pabrėžia, kad teisė gyventi kartu kyla iš minimalaus Konstitucijos 32 straipsnio turinio. Be to, Civilinio kodekso 68 ir 70 straipsniuose numatyta, kad sutuoktiniai privalo gyventi kartu ir bendru sutarimu nustato savo nuolatinę gyvenamąją vietą. Tuo remiantis darytina išvada, kad sutuoktinių pareiga gyventi kartu pagal Ispanijos teisę skiriasi nuo paprasto sprendimo, pagrįsto tinkamumu ar patogumu.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, gali būti neįmanoma laikytis šios pareigos, jei trečiosios šalies piliečio, Ispanijos piliečio sutuoktinio, teisėtas gyvenimas šalyje priklausytų nuo ekonominių kriterijų. Atsisakius suteikti sutuoktiniui teisę gyventi šalyje, Ispanijos pilietis, neturintis Karaliaus dekretu Nr. 240/2007 7 straipsnyje reikalaujamų pragyvenimo lėšų, būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos, nes tai būtų vienintelis būdas laikytis Ispanijos teisėje nustatytų teisės ir pareigos gyventi kartu ir jas veiksmingai įgyvendinti. Tam, kad būtų prieita prie tokios išvados, nebūtina, kad teismas galėtų įpareigoti sutuoktinius gyventi kartu.
- 25 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad bet kuriuo atveju SESV 20 straipsnį pažeidžia Ispanijos valstybės praktika, kai automatiškai atsisakoma leisti trečiosios šalies piliečiui susijungti su Ispanijos piliečiu, kuris niekada nesinaudojo judėjimo laisvėmis, vien dėl

to, kad šis pilietis neturi tam tikro dydžio pajamų, valdžios institucijoms net neišnagrinėjus, ar Sąjungos pilietį ir šį trečiosios šalies pilietį sieja toks priklausomumo santykis, kad, jeigu pastarajam būtų atsisakyta suteikti šią išvestinę teisę, šis Sąjungos pilietis faktiškai būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos.

- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Ispanijos valdžios institucijos atmetė RH prašymą tik dėl to, kad jo sutuoktinė neturėjo pakankamai išteklių, bet neišnagrinėjo konkrečių aptariamoms santuokos aplinkybių. Šiuo klausimu šis teismas nesutinka su administracijos teiginiais, kuriais kritikuojama tai, kad RH sutuoktinė nenurodė galimų ypatingų aplinkybių buvimo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, Ispanijos valstybė nepalikė RH sutuoktinei galimybės pareikšti nuomonę dėl galimo jos ir jos sutuoktinio tarpusavio priklausomumo santykio. Valdžios institucijos net neišnagrinėjo RH sutuoktinės tėvo pakankamų pragyvenimo lėšų įrodymų, nors jis aiškiai pasiūlė išlaikyti savo dukters sutuoktinį, o tai įrodo, kad praktiškai Ispanijos valstybė, atsisakydama išduoti trečiosios šalies piliečiui, kaip Sąjungos piliečio šeimos nariui, leidimo gyventi šalyje kortelę, išimtinai ir automatiškai remiasi paties Ispanijos piliečio nepakankamomis pragyvenimo lėšomis.
- 27 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha* (Kastilijos-La Mančos aukštesnysis teisingumo teismas, Ispanija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar reikalavimas, kad savo teise laisvai judėti nesinaudojęs Ispanijos pilietis atitiktų Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas tam, kad jo sutuoktiniui, kuris yra trečiosios šalies pilietis, būtų pripažinta teisė gyventi šalyje pagal [Karaliaus dekreto Nr. 240/2007] 7 straipsnio 2 dalį, gali reikšti, kad tuo atveju, kai šios sąlygos netenkinamos, pažeidžiamas [SESV] 20 straipsnis, jei atsisakius suteikti minėtą teisę Ispanijos pilietis privalėtų išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai? Klausimas keliamas atsižvelgiant į tai, kad Civilinio kodekso 68 straipsnyje nustatyta sutuoktinių pareiga gyventi kartu.
2. Ar bet kuriuo atveju, neatsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirma, taip pat į atsakymą į pirmąjį klausimą, Ispanijos valstybės praktika automatiškai taikyti Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsnio nuostatas ir nesuteikti leidimo gyventi šalyje Sąjungos piliečio, niekada nesinaudojusio teise laisvai judėti, šeimos nariui vien dėl to, kad tas Sąjungos pilietis neatitinka šiame straipsnyje įtvirtintų sąlygų, konkrečiai ir individualiai neišnagrinėjus, ar tarp šių Sąjungos piliečio ir trečiosios šalies piliečio yra toks priklausomumo santykis, kuris dėl kokių nors priežasčių ir atsižvelgus į susiklosčiusias aplinkybes nulemtų, kad, atsisakius suteikti trečiosios šalies piliečiui teisę gyventi šalyje, Sąjungos pilietis, negalintis atsiskirti nuo savo šeimos nario, nuo kurio yra priklausomas, turėtų išvykti iš Sąjungos teritorijos, pažeidžia [SESV] 20 straipsnį? Klausimas keliamas atsižvelgiant į [Europos Sąjungos Teisingumo Teismo] jurisprudenciją, be kita ko, į 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimą [*K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308].“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 28 Visų pirma svarbu nurodyti, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog kompetentingos Ispanijos valdžios institucijos, remdamosi Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsniu, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2004/38 7 straipsnis, atsisakė suteikti RH, kaip Sąjungos piliečio šeimos nariui, leidimą gyventi šalyje, motyvuodamos tuo, kad jo sutuoktinė, Sąjungos pilietė, neturėjo pakankamai lėšų sau ir savo šeimos nariams, kad netaptų našta valstybės socialinės paramos sistemai, neatsižvelgdamos į tai, kad jos tėvas pareiškė galintis išlaikyti RH.

- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas dar patikslina, kad RH sutuoktinė yra Ispanijos pilietė, kuri niekada nesinaudojo judėjimo laisve Sąjungoje. Pažymėtina, kad esant tokiai situacijai, jos sutuoktinis, trečiosios šalies pilietis, negali remtis išvestine teise gyventi šalyje nei pagal Direktyvą 2004/38, nei pagal SESV 21 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 30 Vis dėlto iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Karaliaus dekreto Nr. 240/2007 7 straipsnis taikomas ne tik trečiosios šalies piliečio, kuris yra Sąjungos piliečio, pasinaudojusio judėjimo laisve, šeimos narys, pateiktiems prašymams dėl šeimos susijungimo, patenkantiems į Direktyvos 2004/38 taikymo sritį, bet ir, remiantis *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) suformuota praktika, prašymams dėl šeimos susijungimo, kuriuos pateikė trečiosios šalies pilietis, Sąjungos piliečio, niekada nesinaudojusio teise laisvai judėti, šeimos narys.
- 31 Tokiomis aplinkybėmis atrodo reikšminga priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją ir, kaip savo išvados 41 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyvos 2004/38 7 straipsnyje nurodyta sąlyga turėti pakankamai išteklių, turi būti aiškinama taip, kad nors Sąjungos pilietis privalo turėti pakankamai išteklių, Sąjungos teisėje nenustatyta jokių jų kilmės reikalavimų, todėl ir šiais ištekliais gali aprūpinti, be kita ko, to piliečio šeimos narys (šiuo klausimu žr. 2004 m. spalio 19 d. Sprendimo *Zhu ir Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, 30–33 punktus ir 2019 m. spalio 2 d. Sprendimo *Bajratari*, C-93/18, EU:C:2019:809, 30 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

Dėl antrojo klausimo

- 32 Antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei draudžiama atmesti trečiosios šalies piliečio, Sąjungos piliečio, kuris yra šios valstybės narės pilietis, niekada nesinaudojęs judėjimo laisve, sutuoktinio prašymą dėl šeimos susijungimo, vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis neturi pakankamai išteklių sau ir savo sutuoktiniui, kad netaptų našta nacionalinei socialinės paramos sistemai, neišnagrinėjus, ar tarp šio Sąjungos piliečio ir jo sutuoktinio yra toks priklausomumo santykis, kad, atsisakius pastarajam suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje, tas Sąjungos pilietis būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai ir taip netektų galimybės veiksmingai naudotis pagrindinėmis jo statuso suteikiamomis teisėmis.
- 33 Pirma, reikia pabrėžti, kad Sąjungos teisė iš principo netaikoma trečiosios šalies piliečio prašymui dėl šeimos susijungimo su savo šeimos nariu, kuris yra niekada judėjimo laisve nesinaudojęs valstybės narės pilietis, todėl iš principo pagal ją nedraudžiami valstybės narės teisės aktai, pagal kuriuos tokiam šeimos susijungimui taikoma sąlyga turėti pakankamai išteklių, kaip apibūdinta pirmesniame šio sprendimo punkte.
- 34 Vis dėlto, antra, reikia pažymėti, kad sisteminis tokios sąlygos taikymas be jokių išimčių gali pažeisti išvestinę teisę gyventi šalyje, kuri labai specifinėmis aplinkybėmis pagal SESV 20 straipsnį turi būti pripažinta trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui.
- 35 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją SESV 20 straipsnis kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, suteikia Sąjungos piliečio statusą; jis valstybių narių piliečiams yra pagrindinis statusas (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 36 Sąjungos pilietybė kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikia pagrindinę ir asmeninę teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, tačiau turi būti paisoma Sutartyje ir jai vykdyti priimtose priemonėse nustatytų apribojimų ir reikalavimų (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 48 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Šiame kontekste Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal SESV 20 straipsnį draudžiamos nacionalinės priemonės, įskaitant sprendimus atsisakyti suteikti teisę gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams, dėl kurių iš Sąjungos piliečių atimama galimybė veiksmingai naudotis tuo, kas sudaro jų statuso suteikiamų teisių esmę (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 49 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Vis dėlto Sutarties nuostatos, susijusios su Sąjungos pilietybe, nesuteikia jokios savarankiškos teisės trečiųjų šalių piliečiams. Teisės, kurios gali būti suteikiamos tokiems piliečiams, yra ne savarankiškos minėtų piliečių teisės, bet išvestinės iš teisių, kuriomis naudojasi Sąjungos pilietis. Šių išvestinių teisių tikslas ir pateisinimas grindžiamas išvada, kad atsisakius jas pripažinti gali būti pažeista, be kita ko, Sąjungos piliečio teisė laisvai judėti (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 50 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Šiuo klausimu Teisingumo Teismo jau yra konstatavęs, kad egzistuoja labai specifinių situacijų, kai, nepaisant to, jog netaikoma su trečiųjų šalių piliečių teise gyventi šalyje susijusi antrinė teisė, o atitinkamas Sąjungos pilietis nepasinaudojo teise laisvai judėti, trečiosios šalies piliečiui, kuris yra minėto Sąjungos piliečio šeimos narys, vis dėlto turi būti suteikta teisė gyventi šalyje, antraip būtų pakenkta Sąjungos pilietybės veiksmingumui, jei dėl atsisakymo suteikti tokią teisę Sąjungos pilietis faktiškai privalėtų išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai, ir taip iš jo būtų atimta galimybė naudotis pagrindinėmis šio statuso teikiamomis teisėmis (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 51 punktą).
- 40 Vis dėlto, atsisakius trečiosios šalies piliečiui suteikti teisę gyventi šalyje, Sąjungos pilietybės veiksmingumas būtų paneigtas tik jeigu tarp šio trečiosios šalies piliečio ir Sąjungos piliečio, jo šeimos nario, egzistuoja toks priklausomumo santykis, dėl kurio tas Sąjungos pilietis būtų priverstas lydėti tą trečiosios šalies pilietį ir išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 52 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Tuo remiantis darytina išvada, kad trečiosios šalies pilietis gali reikalauti pripažinti išvestinę teisę gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį tik tuo atveju, jei, nesuteikus tokios teisės gyventi šalyje, tiek jis, tiek Sąjungos pilietis, jo šeimos narys, būtų priversti išvykti iš Sąjungos teritorijos. Todėl tokios išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimas galimas tik tuomet, kai trečiosios šalies pilietis, Sąjungos piliečio šeimos narys, neatitinka sąlygų, nustatytų tam, kad, remiantis kitomis nuostatomis, visų pirma šeimos susijungimui taikomais nacionalinės teisės aktais, jam būtų suteikta teisė gyventi valstybėje narėje, kurios pilietybę turi tas Sąjungos pilietis.
- 42 Vis dėlto konstatavus, kad jokia teisė gyventi šalyje pagal nacionalinę teisę ar antrinę Sąjungos teisę negali būti suteikta trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui, tai, kad tarp šio trečiosios šalies piliečio ir šio Sąjungos piliečio egzistuoja toks priklausomumo santykis, dėl kurio šis Sąjungos pilietis būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai, jeigu jo šeimos narys, trečiosios šalies pilietis būtų išsiųstas iš tos teritorijos, lemia, kad SESV 20 straipsnis iš principo įpareigoja atitinkamą valstybę narę pripažinti pastarajam išvestinę teisę gyventi šalyje.
- 43 Tokiomis aplinkybėmis, trečia, dar reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, jog išvestinė teisė gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį nėra absoliuti, nes valstybės narės tam tikromis ypatingomis aplinkybėmis gali atsisakyti ją suteikti.

- 44 Taigi Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad šis SESV 20 straipsnis nedaro poveikio valstybių narių galimybei remtis minėtos išvestinės teisės gyventi šalyje išimtimi, susijusia, be kita ko, su viešosios tvarkos palaikymu ir visuomenės saugumo užtikrinimu (2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *CS, C-304/14, EU:C:2016:674*, 36 punktas ir 2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675*, 81 punktas).
- 45 Sprendimas nesuteikti teisės gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui, kuris pagrįstas tikra, esama ir pakankamai rimta grėsme viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui, atsižvelgiant, be kita ko, į to trečiosios šalies piliečio padarytas nusikalstamas veikas, atitinka Sąjungos teisę, net jei dėl to Sąjungos pilietis, jo šeimos narys, būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje), C-82/16, EU:C:2018:308*, 92 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 46 Taigi reikia išnagrinėti, ar pagal SESV 20 straipsnį valstybėms narėms taip pat leidžiama nustatyti šiame straipsnyje įtvirtintos išvestinės teisės gyventi šalyje išimtį, susijusią su reikalavimu, kad Sąjungos pilietis turėtų pakankamai išteklių.
- 47 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, vertinant pagal SESV 20 straipsnį kylančios išvestinės teisės gyventi šalyje išimtį, reikia atsižvelgti, be kita ko, į teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnyje (2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *CS, C-304/14, EU:C:2016:674*, 36 punktas ir 2016 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675*, 81 punktas), ir apskritai į proporcingumo principą, kaip bendrąjį Sąjungos teisės principą.
- 48 Taigi, jeigu trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui, būtų atsisakyta suteikti išvestinę teisę gyventi valstybės narės, kurios pilietybę turi šis Sąjungos pilietis, teritorijoje vien dėl to, kad pastarasis neturi pakankamai išteklių, nors tarp to piliečio ir to trečiosios šalies piliečio egzistuoja priklausomumo santykis, kaip antai apibūdintas šio sprendimo 39 punkte, būtų sutrukdyta veiksmingai naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statuso suteikiamų teisių esmę, o tai būtų neproporcinga atsižvelgiant tokia sąlyga dėl išteklių siekiamam tikslui, t. y. apsaugoti atitinkamos valstybės narės viešuosius finansus. Iš tiesų toks visiškai ekonominis tikslas iš esmės skiriasi nuo tikslo išsaugoti viešąją tvarką ir užtikrinti visuomenės saugumą ir neleidžia pateisinti tokių rimtų kliūčių veiksmingai naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statuso suteikiamų teisių esmę.
- 49 Tuo remiantis darytina išvada, kad kai tarp Sąjungos piliečio ir trečiosios šalies piliečio, jo šeimos nario, egzistuoja priklausomumo santykis, kaip jis suprantamas pagal šio sprendimo 39 punktą, pagal SESV 20 straipsnį draudžiama valstybei narei numatyti išvestinės teisės gyventi šalyje, kuri pagal šį straipsnį pripažįstama šiam trečiosios šalies piliečiui, išimtį vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis neturi pakankamai išteklių.
- 50 Taigi, kaip savo išvados 66 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, Sąjungos piliečiui nustatyta pareiga turėti pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariui, kuris yra trečiosios šalies pilietis, gali pakenkti SESV 20 straipsnio veiksmingumui, jeigu dėl šios pareigos šis trečiosios šalies pilietis privalo išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai ir jeigu dėl priklausomumo santykio, kuris egzistuoja tarp minėto trečiosios šalies piliečio ir Sąjungos piliečio, pastarasis taip pat būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos.
- 51 Ketvirta, dėl procedūros taisyklių, pagal kurias, kiek tai susiję su prašymu išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, trečiosios šalies pilietis gali remtis tuo, kad egzistuoja išvestinė teisė pagal SESV 20 straipsnį, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nors, žinoma, būtent valstybės narės turi nustatyti išvestinės teisės gyventi šalyje, kuri šio sprendimo 39 punkte nurodytomis labai specifinėmis aplinkybėmis turi būti pripažįstama trečiosios šalies piliečiui pagal SESV 20 straipsnį, įgyvendinimo

taisyklės, šios procedūros taisyklės negali pakenkti minėto 20 straipsnio veiksmingumui (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 54 punktas).

- 52 Tad, nors nacionalinės valdžios institucijos neprivalo sistemiškai ir savo iniciatyva nagrinėti, ar egzistuoja priklausomumo santykis, kaip tai suprantama pagal SESV 20 straipsnį, nes atitinkamas asmuo turi pateikti įrodymus, kurie leistų įvertinti, ar įvykdytos SESV 20 straipsnio taikymo sąlygos, šio straipsnio veiksmingumui būtų pakenkta, jeigu trečiosios šalies piliečiui ar Sąjungos piliečiui, jo šeimos nariui, būtų sutrukdyta pasiremti įrodymais, leidžiančiais nustatyti, ar tarp jų egzistuoja priklausomumo santykis, kaip tai suprantama pagal SESV 20 straipsnį (pagal analogiją žr. 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 75 ir 76 punktus).
- 53 Taigi, kai trečiosios šalies pilietis pateikia kompetentingai nacionalinei institucijai prašymą suteikti teisę gyventi šalyje šeimos susijungimo su Sąjungos piliečiu, kuris yra atitinkamos valstybės narės pilietis, tikslais, ši institucija negali automatiškai atmesti šio prašymo vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis neturi pakankamai išteklių. Priešingai, remdamasi įrodymais, kuriuos atitinkamas trečiosios šalies pilietis ir Sąjungos pilietis turi galėti laisvai jai pateikti, ir prireikus atlikusi būtiną paiešką ji privalo įvertinti, ar šiuos du asmenis sieja toks priklausomumo santykis, kaip apibūdintas šio sprendimo 39 punkte, kad dėl jo iš principo šiam trečiosios šalies piliečiui reikia suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 75–77 punktus).
- 54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei draudžiama atmesti trečiosios šalies piliečio, Sąjungos piliečio, kuris yra šios valstybės narės pilietis niekada nesinaudojęs judėjimo laisve, sutuoktinio prašymą dėl šeimos susijungimo, vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis neturi pakankamai išteklių sau ir savo sutuoktiniui, kad netaptų našta nacionalinei socialinės paramos sistemai, neišnagrinėjus, ar tarp šio Sąjungos piliečio ir jo sutuoktinio yra toks priklausomumo santykis, jog, atsisakius pastarajam suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje, tas Sąjungos pilietis būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai ir taip netektų galimybės veiksmingai naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statuso suteikiamų teisių esmę.

Dėl pirmojo klausimo

- 55 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad priklausomumo santykis, galintis pateisinti išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimą pagal šį straipsnį, egzistuoja vien dėl to, kad pilnametis valstybės narės pilietis, niekada nesinaudojęs savo judėjimo laisve, ir jo pilnametis sutuoktinis, trečiosios šalies pilietis, pagal valstybės narės, kurios pilietybę turi tas Sąjungos pilietis, teisę privalo gyventi kartu, nes tai yra iš santuokos kylanti pareiga.
- 56 Visų pirma primintina, kad, skirtingai nei nepilnamečiai, ypač jeigu jie yra mažamečiai, suaugęs asmuo iš esmės gali gyventi nepriklausomai nuo savo šeimos narių. Tuo remiantis darytina išvada, kad toks priklausomumo santykis tarp dviejų suaugusiųjų tos pačios šeimos narių, dėl kurio pagal SESV 20 straipsnį atsirastų išvestinė teisė gyventi šalyje, gali būti pripažintas tik išimtiniais atvejais, kai, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, atitinkamas asmuo niekaip negali būti atskirtas nuo savo šeimos nario, nuo kurio jis priklausomas (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 65 punktą).
- 57 Antra, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog vien aplinkybės, kad valstybės narės pilietis dėl ekonominių sumetimų arba norėdamas turėti neišskirtą šeimą Sąjungos teritorijoje pageidauja, kad jo šeimos nariai, kurie neturi vienos iš valstybių narių pilietybės, gyventų su juo Sąjungos teritorijoje,

savaime dar nepakanka nuspręsti, kad, nepripažinus tokios teisės, Sąjungos pilietis būtų priverstas palikti Sąjungos teritoriją (2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 74 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 58 Taigi, biologinių arba teisinių šeimos santykių tarp Sąjungos piliečio ir vieno iš jo šeimos nario, trečiosios šalies piliečio, nepakanka, kad minėtam šeimos nariui, vadovaujantis SESV 20 straipsniu, būtų pripažinta išvestinė teisė gyventi valstybės narės, kurios pilietybę turi tas Sąjungos pilietis, teritorijoje (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 75 punktą).
- 59 Trečia, Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad pagal tarptautinės teisės principą, patvirtintą 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolo Nr. 4 3 straipsnyje ir kurio Sąjungos teisėje negalima nepaisyti valstybių narių tarpusavio santykiuose, draudžiama valstybei narei bet koku pagrindu atimti iš savo piliečių teisę atvykti į jos teritoriją ir joje pasilikti.
- 60 Kadangi besąlygiška teisė gyventi valstybės narės teritorijoje pripažįstama tos valstybės narės piliečiams (2017 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Lounes*, C-165/16, EU:C:2017:862, 37 punktas), valstybė narė negali teisėtai įpareigoti vieno iš savo piliečių išvykti iš jos teritorijos, kad, be kita ko, būtų laikomasi iš santuokos kylančių pareigų; tokiu atveju ji pažeistų šio sprendimo ankstesniame punkte primintą tarptautinės teisės principą.
- 61 Taigi net darant prielaidą, kad, kaip dėl Ispanijos teisės teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal valstybės narės teisės normas šios valstybės narės piliečiui ir jo sutuoktiniui nustatoma pareiga gyventi kartu, dėl tokios pareigos šis pilietis niekada negalėtų būti teisiškai priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos, net jeigu jo sutuoktiniui, trečiosios šalies piliečiui, nebūtų išduotas leidimas gyventi šios valstybės narės teritorijoje. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vien tokios sutuoktiniams įstatyme nustatytos pareigos gyventi kartu nepakanka, kad būtų nustatyta, jog tarp jų egzistuoja toks priklausomumo santykis, kad dėl jo šis Sąjungos pilietis, jeigu jo sutuoktinis būtų išsiųstas iš Sąjungos teritorijos, privalėtų jį lydėti ir taip pat būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos.
- 62 Bet kuriuo atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal Ispanijos teisę kylanti sutuoktinių pareiga gyventi kartu negali būti priverstinai vykdoma teismine tvarka.
- 63 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad priklausomumo santykis, galintis pateisinti išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimą pagal šį straipsnį, neegzistuoja vien dėl to, kad pilnametis valstybės narės pilietis, niekada nesinaudojęs judėjimo laisve, ir jo pilnametis sutuoktinis, trečiosios šalies pilietis, pagal valstybės narės, kurios pilietybę turi tas Sąjungos pilietis, teisę privalo gyventi kartu, nes tai yra iš santuokos kylanti pareiga.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 64 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei draudžiama atmesti trečiosios šalies piliečio, Sąjungos piliečio, kuris yra šios valstybės narės pilietis, niekada nesinaudojęs judėjimo laisve, sutuoktinio prašymą dėl šeimos susijungimo, vien dėl to, kad šis Sąjungos pilietis neturi pakankamai išteklių sau ir savo sutuoktiniui, kad netaptų našta nacionalinei socialinės paramos sistemai, neišnagrinėjus, ar tarp šio Sąjungos piliečio ir jo sutuoktinio yra toks priklausomumo santykis, jog, atsisakius pastarajam suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje, tas Sąjungos pilietis būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos apskritai ir taip netektų galimybės veiksmingai naudotis tuo, kas sudaro Sąjungos piliečio statuso suteikiamų teisių esmę.**
- 2. SESV 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad priklausomumo santykis, galintis pateisinti išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimą pagal šį straipsnį, neegzistuoja vien dėl to, kad pilnametis valstybės narės pilietis, niekada nesinaudojęs judėjimo laisve, ir jo pilnametis sutuoktinis, trečiosios šalies pilietis, pagal valstybės narės, kurios pilietybę turi tas Sąjungos pilietis, teisę privalo gyventi kartu, nes tai yra iš santuokos kylanti pareiga.**

Parašai.